GAZETA LWOWSKA.

We środę **N^ro. 113.** 21. września 1831.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Ze Lwowa. —

Z najwyższego rozkazu Jego C. K. Mości komissyja zdrowia prowincyjonalna w Galicyi udziela niniejszém tę powszechną naukę dla zapadających na cholerę, iż, jak tylko zachorują, natychmiast, i to nim jeszcze pomoc lekarską otrzymać zdołają, używać mają podostatkiem ciepłych napojów, a mianowicie odwaru jęczmiennego lub ślazowego, rosołu, herbaty z liści ślazowych, malwowych, z kwiatu dziewanny, bzu i t. p., a w braku wszystkich innych rzeczy, wiele ciepłej wody; przytém ciepłemi okładzinami cały brzuch ogrzewać i w łóżku pod dobrem nakryciem leżąc, wszelkiego oziębienia troskliwie chronić się; co gdy zaraz z początku użyte i należycie z pilnością ciągle czynione będzie, staje się częstokroć dostatecznym środkiem do uleczenia choroby. We Lwowie dnia 10. września 1831. (3)

Cholera we Lwowie:

	Zachorowało: Chrześć:	Żydów:	wyzdrowiało:	umarło:	pozostało w kurac:
D. 19. września:	1	—	—	1	4
» 20.	—	—	1	—	3

Zatém przez cały czas panującej cholery od d. 22. maja aż do d. 20. września wieczór: zachorowało 5013; wyzdrowiało 2389; umarło 2621.

— Z Wiédnia. —

N. Pan raczył do rzeczywistego tajnego radzcy i prefekta biblijoteki nadwornej, hrabi Maurycego Dietrichsteina, napisać w sposobie następującym: »Kochany hrabio Dietrichstein! Uznaję zupełnie Wacpana troskliwość, jaką miałeś z odpowiednym skutkiem około wychowania Mojego wnuka, księcia Reichstadzkiego. Abym Wacpanu dał nowy dowód tego, udzielam Mu wielki krzyż Mojego cesarskiego orderu Leopolda, jako jawną oznakę Mojego zadowolenia. — W Wiédniu dnia 5go września 1831. **Franciszek mp.«**

N. Pan postanowieniem Swojém z dnia 3. t. m. raczył mianować dowodzącego jenerała na połączonej granicy Banatsko - Warasdyńsko - Karlstädzkiej, feldmarszałka lejtnanta, hrab. Lilienberga, gubernatorem cywilnym i wojskowym Dalmacyi, a feldmarszałka lejtnanta i rzeczywistego radzcę rady wojennej, barona Radosevich z Rados, tymczasowie dowodzącym jenerałem na północnej granicy Banatsko - Warasdyńsko - Karlstädzkiej.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Królestwo Polskie.

Dostrzegacz Austryjacki z dnia 14. września zawiera co następuje: Wiadomości następujące odebraliśmy przez nadzwyczajną sposobność z Warszawy z dnia 8. września: »Spieszę donieść wpanu, że armija cesarsko rossyjska po dwudniowym okropnym szturmie, przypuszczonym do Warszawy, i w skutku kapitulacyi, zawartej zeszłej nocy, ma właśnie wkroczyć do miasta. Przed rozpoczęciem szturmu proponował feldmarszałek, hrabia Paszkiewicz, jak najzaszczytniejsze układy, które jednak odrzucone zostały; potém dnia 6. o godzinie 4téj z rana począł się atak mocnéj kanonady na zewnętrzne szańce i koło południa rogatki Wolskie szturmem zdobyto. Strata Rossyjanów była bardzo znaczna, ale przez to klucz do tego stanowiska pozyskano. Tu jenerał Krukowiecki starał się znowu ze swojéj strony rozpocząć układy; zawieszono kroki nieprzyjacielskie, atoli wczoraj koło południa powtórnie je rozpoczęto, albowiem sejm nie zrobił w tym względzie żadnego postanowienia. Wzmagająca się silność szturmu zmusiła nareszcie do kapitulacyi, zapewniającej bezpieczeństwo osób i majątków Warszawy, tudzież oddalenie się wojska polskiego do Pragi. Takowe wyruszyło już tamże, a miasto miała zająć cesarsko rossyjska armija. — Mniemają, że układy względem zupełnego uspokojenia kraju dzisiaj rozpoczęte zostały.«

Gazeta pruska stanu udziela z Gońca Krakowskiego rozkaz dzienny jenerała Różyckiego, datowany w dniu 25. sierpnia w Ostrowcu, jako dowódzcy wojska w województwach: Krakowskiém, Sandomierskiém i Kaliskiém, do wszystkich wyższych i niższych oficerów, treści następującej: »Ponieważ mi doniesiono, że wielu oficerów, bez

upoważnienia rządu narodowego i naczelnego wodza zebrało na różnych punktach małe oddziały pod pozorem podjazdów, i zostają bezczynnymi, a nawet szkodliwymi dla własnego wojska w tyle, przeto postanowiłem wezwać wszystkich oficerów, mających takie korpusy, aby w przeciągu trzech dni stawili się ze swojemi korpusami w Kielcach i zgłosili się do pułkownika Obuchowicza, od którego dalsze otrzymają rozkazy. Kto z tych oficerów nie usłucha tego rozkazu, będzie za zdrajcę ojczyzny uważany i jako takowy aresztowany, sądowi wojennemu oddany i śmiercią karany, oprócz tego ku wiecznej pamiątce podany będzie potomności przez pisma publiczne jako zdrajca. Upoważniając wszystkie władze cywilne i wojskowe do ścisłego wykonania tego rozporządzenia, oświadczam, że każdy podobnej ulegnie karze, kto o takim korpusie ma wiadomość, a nie doniesie o tém władzy cywilnéj w Kielcach i jenerałowi Weissenhof.«

Rossyja.

N. Cesarz Jmość i Cesarzowa Jéj Mość z powodu urodzin Jego Cesarzewiczowskiej Mości wielkiego księcia Mikołaja, darowali 50,000 rubli dla rodzin przez cholerę zubożałych.

Podług doniesień z komitetów obwodowych, ku oddaleniu i wstrzymaniu cholery ustanowionych, została na teraz w całéj gubernii Finlandzkiej cholera ułamiona, gdyż pozostali jeszcze do d. 19. sierp. niektórzy chorzy w mieście Rydze, jako przychodzący do zdrowia, zostali zupełnie przez lekarzów ze szpitalów wypuszczeni. W Rydze zachorowało ogółem 4917, wyzdrowiało 3004, umarło 1913; ogółem zachorowało w gubernii finlandzkiej 5236, wyzdrowiało 3181, umarło 2055. W dobrach Salis i Kürbis, w cyrkule finlandzkim Rygi, jakoteż w wielu okolicach Kurlandyi, i jeszcze pod Jakobstadtem panują pożary leśne. W nocy z dnia 24. na 25. lipca już w wielu okolicach Finlandyi był mocny szron.

Podług gazet petersburskich, panuje w Konstantynopolu oprócz powietrza i cholery trzecia jeszcze choroba, sztych słońca, który w kilku minutach ludzi sprzątа.

Prussy.

Od król. nadwornego marszałkowskiego urzędu wyszło obwieszczenie pod dniem 2. września, mocą którego wyspa pawia aż do dalszego rozporządzenia zamkniętą została, albowiem okoliczności czasu teraźniejszego nie pozwalają, by od publiczności odwiedzaną była.

Wielka Brytanija i Irlandyja.

Gazety angielskie z d. 2. września zawierają rozporządzenie królewskie względem processyi koronacyjnéj. Członkowie rodziny królewskiej postępować będą w następującym porządku: Książę i księżna Gloucester, księżna Cambridge, książę Sussex, książę Cumberland, powozy króla (10), każdy sześciokonny, policyja konna i t. d., powóz królewski stanu 8 białemi końmi ciągniony. Orszak otwiera i zamyka szwadron gwardyi konnéj. Orszak wyrusza o wpół do 11téj godzinie do pałacu St. James, a o godzinie wpół do 12téj staje w opactwie. Idzie przez Pallmall, Charing-Cross, Whithehall i ulicę parlamentową aż do zachodniej bramy opactwa westminsterskiego. Pochodem tym kieruje pułkownik Fitzclarance.

Jenerał Baudrand, który przybył do Londynu w nocy na d. 31. z. m., miał nazajutrz z rana posłuchanie u lorda Palmerston.

Baron Stockmar, przysłany od króla Belgów do Londynu, miał d. 28. z. m. naradę z lordem Palmerstonem.

Donoszą z Portsmouth pod d. 27. sierpnia, że eskadra pod rozkazami wiceadmirała sir Edwarda Kodrington składa się teraz z okrętów następujących: Kaledonia o 120 działach; książę Rejent o 120; Azyja o 84; Donegal o 78; Revenge o 78; Talavera o 74; Wellesley o 74; Barham o 50; Alfred o 50; Stag o 46; Curaçoa o 26; Tweed o 20; Wiktor o 18; Rojalista o 10; Charybdys o 10; i Recruit o 10 działach. Flota ta przybywszy od Dünen w sobotę wieczorem o godzinie 9tej zarzuciła koło st. Helens kotwicę. Jedna część téjże wraz z dwoma okrętami linijowemi odłączoną została i inne przeznaczenie otrzymała. Talavera i Wellesley dostały po południu rozkaz spiesznie do Dünen popłynąć; w jakim zamiarze, nie wiadomo. Donegal i Alfred przeznaczone zostały na morze śródziemne, i miały d. 5. września rozwinąć żagle. Reszta eskadry, jak mówią, znowu dwa miesiące krążyć będzie.

Francyja.

Monitor z d. 4. t. m. zawiera artykuł następujący: »Armija północna, która wkroczyła do Belgijum, ku obronie niepodległości i nietykalności kraju tego, uznanych i zapewnionych przez wielkie mocarstwa, wraca do Francyi. W kraju belgijskim na czas niejaki zostaje tylko dywizyja, dowodzona przez jenerała Barrois, z 12,000 ludzi składająca się, a to na żądanie króla Leopolda i do dalszych onegoż rozrządzeń. Kwatera główna marszałka Gerard i główna kwatera jego król. wys. księcia Orleańskiego do Maubenge przeniesione będą, gdzie za miastem i koło tego miasta obóz rozłożony zostanie.«

W skutek rozkazu dziennego marszałka brabi

Lobau, głównego naczelnika paryzkiéj gwardyi narodowéj z d. 3. t. m., ma, podług życzeń króla odbyć się cztéry jeszcze przeglądów téjże gwardyi narodowéj na dziedzińcu Tuillerskim i na placu wyścigów konnych; piérwsza d. 11., druga d. 25. września, trzecia d. 9., a czwarta d. 23. października. Do przeglądu legij przedmieść Paryża dzień inny przeznaczony zostanie.

Od kolegijum wyborczego dziesiątéj części Paryża obrany został d. 3. t. m. deputowanym pan Karol Dupin, a od kolegijum w Boulogne minister morski wiceadmirał de Rigny.

Rozporządzeniem król. z d. 17. października r. z. zezwolono od rządu na 30 milijonów zapomogi dla uciśnionego stanu kupców i fabrykantów; z summy téj zaliczono 14,493,432 fr. domom kupieckim i fabrykantom departamentu Sekwany, a 15,504,568 fr. domom i zakładom podobnym innych departamentów. Summy te dane są na 4 od 100 i mają być w 12, 18 i 24 miesiącach wypłacone. W ogóle w 54 departamentach z dobrodziejstwa wsparcia tego korzystało 450 domów handlowych i fabryk, utrzymujących przeszło 80,000 robotników.

Jak słychać, przybywają codziennie posłannicy z Londynu do Palais Royal, nastające, aby wojsko francuzkie opuściło Belgijum. Hr. Grey miał oświadczyć, że nie może 14 dni być w urzędowaniu, jeżli Francyja swoje wojsko z tamtąd nie wyciągnie. Talleyrand zaś dał poznać ze swojéj strony, że upadek teraźniejszego ministeryjum angielskiego dałby hasło do powszechnéj wojny pod protekcyją Wellingtona. Uwagi te zniewoliły pana Perier do postanowienia, aby zamierzonego wynagrodzenia szkód poszukiwać drogą negocyjacyj u konferencyi londyńskiéj i Holandyi. Żąda on: 1) kosztów wojennych, 2) wydania Philippeville i Marienburga, 3) zniesienia kilku innych twierdz i wynagrodzenia Belgijum za powyższe twierdze.

Na posiedzeniu izby parów w d. 3. września oznaczył prezydent komissyją, któréj powierzone ma być rozpoznanie ustawy, dotyczącéj się listy wyborców. Panowie Choiseul i Lemercier zdali poźniéj sprawę z kilku petycyj.

Na posiedzeniu izby deputowanych odczytał pan Rogier projekt w 7 artykułach o aresztowaniach, o czasie, jak długo ma trwać, o rękojmiach, które stawione być powinny, aby wyjść z więzienia, o obowiązkach stróżów, i o karach, jakim ulegać powinni w razie niedopełnienia swoich obowiązków. Projekt ten ma być na przyszłém posiedzeniu rozwinięty.

Kolegijum wyborcze w Rethel wybrało na nowo marszałka hr. Clausel, a kolegijum wyborcze Luneville marszałka hr. Lobau (którzy musieli się poddać na nowo wyborowi) na deputowanych.

Jenerał Schneider, dowodzący dotąd korpusem francuzkim, który zajął Grecyją, przybył do Toulonu. Za przybyciem swojém zastał mianowanie siebie na jenerała lejtnanta. Następcą jego w dowództwie mianują jenerała Gueheneuc, szwagra marszałka Lannes.

Belgijum.

Czytamy w Dzienniku Luxemburskim: Minister belgijski spraw zewnętrznych wezwał dowódzcę twierdzy Luxemburga, aby urzędnicy publiczni i inni w Belgijum umieszczeni na urzędach nie byli od miasta wstrzymywani, ponieważ nie masz do tego powodu. Dowódzca twierdzy zapytał się w téj mierze związku niemieckiego, lecz otrzymał odpowiedź, aby się trzymał dawniejszych rozkazów rządu belgijskiego względem poddanych i urzędników wydanych, ponieważ związek nie odebrał ani od króla belgijskiego, jako wielkiego księcia luxemburskiego, ani od konferencyi londyńskiéj uwiadomienia, dotyczącego się tego punktu. Związek spodziewa się z resztą, że w ciągu mających się rozpocząć układów między Belgijum a Holandyją, konferencyja rozpozna prawa domu Nassauskiego do w. księstwa Luxemburskiego.

Niemcy.

W Dreznie obchodzono najuroczyściéj w d. 4 września uroczystość ogłoszenia konstytucyi. Nazajutrz rozdano nową ustawę konstytucyjną wraz z pożegnaniem sejmu na sześciu stronnicach w ósemce; piérwsza obejmuje 154 paragrafów w 8 oddziałach: 1) o królestwie i onegoż rządzie w ogólności; 2) o dobrach stanu, majątku i kompetencyi domu królewskiego; 3) o ogólnych prawach i obowiązkach poddanych; 4) o służbie publicznéj; 5) o wymierzeniu sprawiedliwości; 6) o zakładach kościelnych, naukowych i dobroczynnych; 7) o stanach; 8) rękojmia konstytucyi.

Szwecyja i Norwegija.

W Oerebro Laen (na wschód od Sztokholmu), jakoteż w okolicy Wexio wybuchła gorączka nerwowa. Pokazała się tamże i biegunka z womitami.

Turcyja.

Dostrzegacz Austryjacki z d. 14. b. m. zawiera, co następuje:

— *Z Konstantynopola d. 11. sierpnia.* —

Sułtan Mahmud, który od czasu powrotu swojego z Adryjanopola zamknął się był w seraju swoim

w Czyraganie i na czas niejaki zupełnie usunął się był z widoku publiczności, znowu według zwyczaju swojego zaczął pokazywać się mieszkańcom stolicy. Pierwszym do tego powodem były dawniej już w zamiarze będące rozdawanie orderów najwyższym urzędnikom cywilnym i wojskowym, ministrom Porty i wielu znakomitym osobom dworu i ulemów. Tym końcem udał się sułtan d. 19. t. m. do seraju konstantynopolitańskiego, gdzie zaproszeni ku temu oczekiwali go wszyscy kandydaci orderu. Sułtan Mazmud wszedł do sali zgromadzenia, usiadł na sofie, w postaci tronu będącej i wydał rozkaz Reis Efendemu, by wszystkim przytomnym okazał zadowolenie monarchy za poczynione przez nich usługi, a oraz powód zgromadzenia tego oznajmił. Poczém odbyło się rozdawanie orderu, składającego się ze cztérech klas, a zwłaszcza sposobem następującym: order pierwszéj klasy dano wielkiemu wezyrowi (nieprzytomnemu), kajmakanowi, seraskierowi i kapudanowi paszy (także nieprzytomnemu); — drugiéj klasy dano kiaja bejowi, reis efendemu, defterdarowi, mukataa nazyremu, masraf nazyremu i ewkaw nazyremu; — trzeciéj klasy dano urzędnikom drugiego rzędu, jako to: sarbhana eminiemu, czyli nadzorcy mennicy, topbana nazyremu, gomryk eminiemu, beklidszy efendemu i t. p. — a nareszcie klasy czwartéj wielu urzędnikom mniejszéj stopni, jak n. p. tłómaczowi Porty esrar efendemu, kessedarowi reis efendego, i niektórym innym osobom dworu. Ogółem rozdano we wszystkiém 38 ozdób orderowych. Znak orderu pierwszéj klasy składa się z medalu złotego, na około brylantami osadzonego, na którym znajduje się *Tughra*, czyli nazwa sułtana, z napisem: *Nischani Iftichar* (znak sławy). Medal ten wisi na złotym łańcuchu, który za pomocą bogato ozdobionéj spinki przymocowany jest do guza brylantowego; różnica między rozmaitémi klasami orderu tego zachodzi tylko w mniéj lub więcéj kosztownych ozdobach, a order klasy ostatniéj składa się z pojedynczego medalu, zawieszonego bez żadnych ozdób na guziku dyjamentowym.

Dnia następnego, to jest dnia 20go sierpnia, jako w dzień urodzin proroka (*Mewlud*), udał się sułtan podług dawnego zwyczaju w towarzystwie całego ministeryjum i najwyższych urzędników do meczetu w Tophana, dla odprawienia tamże przepisanych modłów, a po uzupełnionym obrzędzie powrócił do pałacu w Czyryganie.

Brak wiadomości z Albanii i Skodryi był powodem, że w czasach ostatnich pomiędzy publicznością niepomyślne dla oręża otomańskiego rozsiano wnioski i wieści. Jednakże zapewnia Porta, że pod dowództwem Izzet Mehmed paszy zostający oddział armii wielkiego wezyra, który sam znajduje się jeszcze w Uskubie, osadził właśnie przedmieście w Skodryi; wysoka Porta oczekuje codziennie wieści o zupełném pokonaniu Mustafy paszy, tém bardziéj, ile że tenże tylko jeszcze zamek skodryjski z kilkuset ludźmi osadził, a dla braku żywności i amunicyi będzie musiał w krótce się poddać.*)

Dawno już powzięty plan wielkiego sułtana, wydawania w Konstantynopolu Gazety tureckiéj, przyszedł nareszcie do skutku, a historyjograf państwa, essad efendy, dostał polecenie, mieć dozór nad tém przedsięwzięciem. — Dziennik ten ma być redagowany w języku tureckim i francuzkim, i oprócz zdarzeń politycznych zawiérać oraz będzie fermany i dokumenta, na których rozszérzeniu rządowi zależy. Jak słychać, redakcyją francuzką ma objąć pan Blacque, były redaktor Gońca Smyrneńskiego (*Courrier de Smyrne*), który już przestał wychodzić.

Od czasu wielkiego pożaru w Pera usiłowano po kilkakrotnie w innych dzielnicach Konstantynopola, w Terapii, a nawet w małéj, od ognia oszczędzonéj części w Pera, pożar wzniecić. W Konstantynopolu samym kilka razy istotnie ogień wybuchnął, lecz wnet ugaszono go przy zupełnéj ciszy wiatru. Usiłowania rządu wyśledzenia podpalaczów, były po największéj części daremnémi.

Co jednak najwięcéj niepokoi mieszkańców téj stolicy, jest to podejrzany stan zdrowia, w którym Konstantynopol z okolicami znajduje się. Oprócz niszczącéj zarazy, którą wielu z lekarzy tutéjszych cholerą być mieni, ale która szczęśliwym sposobem ustaje właśnie, powietrze także znaczne grasować zacząwszy, wiele już ofiar pochłonęło. I w innych prowincyjach państwa tureckiego pojawia się równie zaraza, a mianowicie w Mekcie, gdzie według doniesień, odebranych z Egiptu, robi cholera okropne zniszczenia.

---

*) Wiadomości ze Skodryi z d. 21. sierpnia, które w d. 5. b. m. przez Raguzę do Wenecyi nadeszły, opiewają, że wojsko tureckie, osadziwszy piérwéj miasto Skodryi, w d. 18. sierpnia przez mieszkańców tamtéjszych, łącznie z ukrytymi tamże żołnierzami albańskimi niespodziewanie napadnięte, zmuszone zostało miasto opuścić. — Podług tychże wiadomości miał wielki wezyr, w pochodzie przez Bosnii, przejść przez Prystynę, lecz pod Kossową i miał zdybać się z licznym oddziałem Bośniaków, i po zaciętéj utarczce zmuszonym być do odwrotu. Przyp. Do. Au.

Redaktor: Mikołaj Michałewicz; — Drukiem: Piotra Pillera.